

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра генетики, селекції та біотехнології тварин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Екстер'єр та інтер'єр сільськогосподарських тварин
(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми:

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

за спеціальністю 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробники: Леонтій ХМЕЛЬНИЧИЙ - Леонтій ХМЕЛЬНИЧИЙ, д. с.-г. н., професор, професор кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин	протокол від <u>13 червня 2025р.</u> .№ <u>11а</u>
	Завідувач кафедри <u>Ольга БОРДУНОВА</u>

Погоджено:

Гарант освітньої програми "ТВПШТ" Бордунова О.Г.

Декан факультету, де реалізується освітня програма Бегорна В.В.

Рецензія на робочу програму надана: Чех О.О.
Бончаренко Ю.В.

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Бончаренко Ю.В.

Зареєстровано в електронній базі: дата: 07.07. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Екстер'єр та інтер'єр сільськогосподарських тварин							
2.	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/Генетики, селекції та біотехнології тварин							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програми/Спеціальність в складовою яких є ОК	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва/ 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва							
5.	ОК може бути запропонований для (для вибіркового ОК)	-							
6.	Рівень НРК	6 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	9 семестр, 15 тижнів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.
		-	30	-	30	-	-	-	90
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Хмельничий Леонтій Михайлович							
11.1	Контактна інформація	Професор кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин кабінет 315 головного корпусу ел. адреса: khmelnychy@ukr.net консультації: щопонеділка 15 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ .							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна «Екстер'єр та інтер'єр сільськогосподарських тварин» сприяє підготовці фахівців з технології виробництва та переробки продукції тваринництва, здатних професійно використовувати теоретичні знання і практичні навички з питань оцінки екстер'єру та інтер'єру тварин, використання яких дозволяють вірогідно оцінювати генотип та фенотип сільськогосподарських тварин, визначати зв'язки показників екстер'єру та інтер'єру з продуктивними ознаками тварин; використовуючи результати сучасної методики лінійної класифікації корів ефективно поліпшувати існуючі та створювані породи спеціалізованих молочних порід у напрямку бажаного молочного типу. Основні теми, які підлягають вивченню: вчення про конституцію і екстер'єр у їхньому зв'язку з ефективністю селекції порід сільськогосподарських тварин; екстер'єр великої рогатої худоби та методи оцінки корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом; оцінка за екстер'єром свиней та коней; вчення про інтер'єр, методи оцінки та значення показників інтер'єру для селекції сільськогосподарських тварин. У результаті вивчення освітнього компонента студент буде здатен уміло та ефективно використовувати результати оцінки екстер'єру у селекційному процесі створення нових та поліпшення існуючих порід, застосовуючи основні методи оцінки, сучасні методологічні та організаційні напрямки досліджень екстер'єру, зв'язок екстер'єрних ознак з продуктивністю та тривалістю використання тварин, селекційно-генетичні							

		параметри, які спонукають до використання методики лінійної класифікації.
13.	Мета освітнього компонента	Формування у студентів знань, умінь та навичок з проблемних питань в аспекті використання сучасних методів оцінки сільськогосподарських тварин за екстер'єром та інтер'єром з визначенням ступеня впливу цих чинників на реалізацію господарськи корисних ознак тварин в конкретних умовах сучасного виробництва продукції тваринництва. Освітній компонент спрямований на досягнення фахових програмних компетентностей, які реалізуються через дисциплінарні результати навчання, зокрема використання селекційної інформації з оцінки тварин за екстер'єром та інтер'єром при визначенні селекційної ситуації в стаді та породі; використовуючи існуючі методи об'єктивно та вірогідно оцінювати генотип тварини, через освоєння сучасних методів оцінки корів за екстер'єром та інтер'єром, у тому числі лінійної класифікації за типом, проводити добір матерів бугаїв та підбір оцінених за типом дочок бугаїв-плідників з визначенням бажаного типу корів, як мети селекції.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент є основою для вивчення: ОК12 Розведення с.-г. тварин з основами відтворення, ОК16 Технологія виробництва молока та яловичини, ОК17 Технологія виробництва продукції свинарства.
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється «Кодексом академічної доброчесності» http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани;

		– відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»); – арешт або обмеження волі, або позбавлення волі.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3632
17.	Ключові слова	Екстер'єр, інтер'єр с.-г. тварин, бажаний тип, конституція с.-г. тварин, порода, тривалість господарського використання тварин, лінійна оцінка, селекційний процес.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		Як оцінюється РНД
	ПРН 21	ПРН 23	
ДРН 1. Використовувати надбання вчення про конституцію та екстер'єр у селекції порід, особливо зв'язок між формою та функцією, зв'язок між ознаками екстер'єру та показниками продуктивності тварин, який буде сприяти ефективності добору та підбору.	X	-	Індивідуальне завдання з теми 1
ДРН 2. Здійснювати на професійному рівні оцінку корів великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід за екстер'єрним типом з використанням різних методів класифікації, особливо, лінійної.	-	X	Індивідуальне завдання з теми 2, доповідь з презентацією
ДРН 3. Здійснювати оцінку екстер'єру свиней та коней з відповідним урахуванням особливостей їхнього напрямку продуктивності та робочих якостей.	-	X	Індивідуальне завдання з теми 3
ДРН 4. Застосовувати задля ефективності розведення та селекції сільськогосподарських тварин морфологічні та фізіологічні параметри інтер'єру.	-	X	Індивідуальне завдання з теми 4

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомен- дована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	Заоч.	д.	з.	ден.	заоч.	денна	Заоч.	
Тема 1. Вчення про конституцію і екстер'єр у їхньому зв'язку з ефективністю селекції порід сільськогосподарських тварин.	-	7	-	7	-	-	-	20	1, 2, 3, 4,5, 6, 7,8
Тема 2. Екстер'єр великої рогатої худоби та методи оцінки корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом.	-	7	-	7	-	-	-	20	1, 2, 3, 4,5, 6, 7,8
Тема 3. Оцінка за екстер'єром свиней та коней.	-	7	-	7	-	-	-	25	1, 2, 3, 4,5, 6, 7,8
Тема 4. Вчення про інтер'єр, методи оцінки та значення показників інтер'єру для селекції сільськогосподарських тварин.	-	9	-	9	-	-	-	25	1, 2, 3, 4,5, 6, 7,8
Всього	-	30	-	30	-	-	-	90	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Лекція, лабораторна робота, презентація.	14	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з теми 1	20
ДРН 2	Лекція, лабораторна робота, презентація.	14	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з теми 2, підготовка доповіді з презентацією	20
ДРН 3	Лекція, лабораторна робота, презентація.	14	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з теми 3	25
ДРН 4	Лекція, лабораторна робота, презентація.	18	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання з теми 4.	25

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Індивідуальне завдання з Теми 1	25 балів / 25%	9 семестр, 5 тиждень
2	Доповідь з презентацією	15 балів / 15%	9 семестр, 8 тиждень
3	Індивідуальне завдання з Теми 2	20 балів / 20%	9 семестр, 10 тиждень
4	Індивідуальне завдання з Теми 3	20 балів / 20%	9 семестр, 12 тиждень
5	Індивідуальне завдання з Теми 4	20 балів / 20%	9 семестр, 15 тиждень

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Індивідуальне	0-12 балів	12-15 балів	16-19 балів	20-25 балів

завдання з Теми 1	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутній конкретний аналіз	Виконано усі вимоги індивідуального завдання	Виконано усі вимоги завдання, наочно показано та підкріплено, теоретичними знаннями використання оцінки тварин за конституцією та екстер'єром у селекції порід, важливість співвідносної мінливості між ознаками екстер'єру та розвитком господарськи корисних ознак тварин, яка буде сприяти ефективності добору та підбору.
Доповідь з презентацією	<i>0-9 балів</i>	<i>10-12 балів</i>	<i>12-14 балів</i>	<i>14-15 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але із допущенням помилок	Виконано усі вимоги до доповіді та до оформлення презентації	Виконано всі вимоги до оформлення доповіді, презентацію підготовлено креативно та творчо
Індивідуальне завдання з Теми 2	<i>0-13 балів</i>	<i>13-15 балів</i>	<i>15-19 балів</i>	<i>19-20 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, доказано необхідність та важливість комплексної оцінки корів молочної худоби за екстер'єрним типом в процесі її бонітування
Індивідуальне завдання з Теми 3	<i>0-13 балів</i>	<i>13-16 балів</i>	<i>16-19 балів</i>	<i>19-20 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні, відсутні узагальнюючі висновки	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, зроблені пропозиції щодо ефективності впливу показників будови тіла на ріст та розвиток, стан здоров'я та напрям продуктивності свиней та коней.
Індивідуальне завдання з Теми 4	<i>0-12 балів</i>	<i>12-16 балів</i>	<i>16-18 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але відповіді на окремі питання відсутні,	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, доведено необхідність використання досліджень інтер'єрних показників у визначенні племінної цінності тварин, проведенні добору,

		відсутні узагальнюючі висновки та пропозиції		прогнозування майбутньої продуктивності тварин або їх потомків, тобто, вести ранню оцінку та добір тварин.
--	--	---	--	--

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над розрахунковим завданням упродовж занять	Упродовж семестру
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів після презентації завдання	Безпосередньо після завершення презентації

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Ладика В.І., Хмельничий Л.М., Повод М.Г. та ін. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва (підручник). За загальною редакцією В.І.Ладика, Л.М.Хмельничого. Одеса. Олді+. 2023. 244 с.
2. Хмельничий Л.М., Супрун І.О. Основи розведення тварин: навчальний посібник. Київ: НУБіП України. 2024. 342 с.
3. Буркат В.П., Полупан Ю.П., Йовенко І.О. Лінійна оцінка корів за типом. Київ. Аграрна наука. 2004. 88 с.
4. Басовський М.З., Буркат В.П., Вінничук Д.Т. та ін. Розведення сільськогосподарських тварин. Біла Церква. 2001. 400 с.
5. Підпала Т. В. Селекція сільськогосподарських тварин. Миколаїв, 2015. 265 с.
6. Інтер'єр сільськогосподарських тварин. Навчальний посібник. Київ. Вища освіта. 2009. 280 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

7. Хмельничий Л. М. Лінійна класифікація корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом. Методичні вказівки 2-е вид., перероб. і доп. Суми. Сумський національний аграрний університет. 2016. 27 с.

8. Хмельничий Л.М., Шпетний М.Б., Хмельничий С. .Л. Методи генетичного поліпшення сільськогосподарських тварин для підтримки стійкого використання генетичних ресурсів. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів 2 курсу ОС бакалавр зі спеціальності 204 – технологія виробництва та переробки продукції тваринництва для денної та заочної форм навчання. Суми. 2022. 39 с.

6.1.3. Електронні ресурси

<https://vseosvita.ua/library/konstitucia-eksterer-interer-ta-ih-zvazok-z-produktivnistu-176106.html>

https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4629/1/Barkar_E.Ekster%27er_ta_inter%27er_Prakt.pdf

https://studopedia.net/1_25956_konstitutsiyni-ta-eksterierni-osoblivosti-sviney.html

<https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/view.php?id=177833>

https://pidru4niki.com/1169011262408/tovarovnavstvo/konstitutsiya_eksteryer_koney

<http://jak.koshachek.com/articles/ekster-er-konej-najvazhlivishi-poroki-i-nedoliki.html>

6.2. Додаткові джерела

Наукові та науково-виробничі журнали:

- Вісник аграрної науки
- Вісник Сумського НАУ
- Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Розведення і генетика тварин»
- Пропозиція

6.3. Програмне забезпечення

1. Текстовий редактор Word.
2. Microsoft Office Power Point.

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП

ТВЯПТУ

(назва)

Тех О.О.

(ПІБ)

(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри)

генетики, селекції та біотехнологій

(назва)

професор Бонифакс Ю.В.

(посада, ПІБ)

(підпис)